

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
Desirable Characteristics of School Administrators in 21ST Century under
the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi

ภทรदनัย พลเสน¹ และ นิพนธ์ วรรณเวช²

Patradanai Ponsen¹ and Nipon Wonnawed²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: bhattaradanai@gmail.com

Received July 13, 2025; Revised June 20, 2025; Accepted June 21, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การอบการศึกษาในการวิจัย คือ แนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 309 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านสังคม และชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงระบบ และด้านการบริหารจัดการ 2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research were to study and to compare desirable characteristics of school administrators in 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, classified by school sizes different. The research design is quantitative research, the research framework is the concept of desirable characteristics of school administrators in the 21st century. The samples consisted of 309 teachers under the schools of The Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, obtained by stratified random sampling. The research instrument, questionnaire with content validity between 0.67–1.00, the reliability at 0.96. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and pair difference test by Scheffe's method. Statistical significance level at 0.05.

The results of the study were as follows: 1. The desirable characteristics of school administrators in 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order as follows: morality, system management, academic aspect, society and community, self-management and management 2. The comparison result of the desirable characteristics of school administrators in 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi classified by school sizes different, overall and in each individual were not different.

Keywords: Desirable Characteristics, School administrators, 21st century

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดความซับซ้อนและปัญหาที่ไม่สิ้นสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องบริหารทรัพยากรและทำงานร่วมกับบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีทักษะในหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมวิทยา จิตวิทยา การเมือง และการปกครอง นอกจากนี้ ยังต้องมีความสามารถในการปรับตัวและนำพาโรงเรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การเป็นนักสร้างสรรค์ นักการสื่อสาร นักคิดวิเคราะห์ การสร้างชุมชน การมีวิสัยทัศน์ การสร้างความร่วมมือและการติดต่อ การสร้างพลังเชิงบวก ความเชื่อมั่น และความมุ่งมั่นและความพากเพียร นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องมีสมรรถนะในด้านการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ บุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาบุคลากร

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะและสมรรถนะดังกล่าว จะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ และตอบสนองต่อความท้าทายของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีผลต่อประสิทธิภาพของครู นักเรียน และสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมุ่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นมืออาชีพ องค์กรที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวและนำพาสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560) ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีระบบสื่อสาร และพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ (อภิญา ลิงหา, 2565) นอกจากนี้ ต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง (Phumphongkhochasorn et al., 2021) องค์กรที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมและพัฒนาให้ผู้บริหารมีทักษะด้านการบริหาร ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมโครงการพัฒนาวิชาชีพ และประเมินผลการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (วงศ์วะลี ยิ่งยีน, 2564) การสร้างค่านิยมที่ดีในองค์กรจะเป็นรากฐานของวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรปรับตัวและใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันพัฒนาทักษะบุคลากรให้เหมาะสมกับบริบทการทำงาน เพื่อยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคดิจิทัล (โสมวลี ชยามฤต, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี (2565) กำหนดนโยบายด้านการปรับสมดุล และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ หน่วยงานต้องมีความทันสมัย ยืดหยุ่น คล่องตัว และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถานศึกษาควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ รวมถึงจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งต้องสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพการศึกษา ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเน้นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เหมาะสมกับความถนัด และสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ทั้งนี้ ควรส่งเสริมให้นักเรียนที่มีศักยภาพได้รับโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันในระดับนานาชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่เวทีสากล

จากผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุง พัฒนา โดยผู้บริหารถือเป็นผู้นำที่มีความสำคัญในการดำเนินงาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สถานศึกษา ก้าวข้ามปัญหาที่ต้องแก้ไขไปยังจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเป็นแนวทาง

สำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากงานวิจัย นี้ไปปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สามารถสรุปได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ชิดกมล ยะสุรินทร์ และคณะ (2562) ระบุว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์กว้างไกล 2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) การสร้างแรงบันดาลใจ 4) คุณธรรมจริยธรรม และ 5) มนุษย์สัมพันธ์

สายชล มัตตะปะโทวานิช ประเสริฐพร และอดุลย์ พิมพทอง (2564) ได้กำหนด 6 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) ความซื่อสัตย์และคุณธรรม 3) การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี 4) การคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ 5) ความมุ่งมั่นและพากเพียร และ 6) การสร้างเครือข่าย

วาสนา สุตหนองบัว และชนมณี ศิลานุกิจ (2564) กล่าวถึง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดเชิงนวัตกรรม 2) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร 3) วิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ และ 4) คุณธรรมจริยธรรม

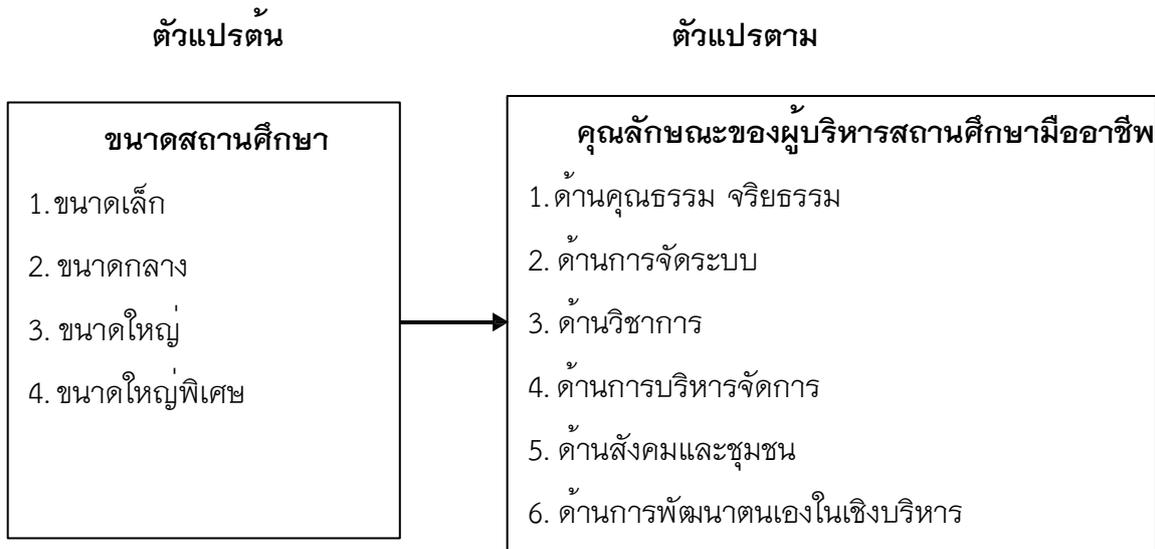
นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2557) กำหนด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) การจัดการระบบ 3) ด้านวิชาการ 4) การบริหารจัดการ 5) สังคมและชุมชน และ 6) การพัฒนาตนเองในเชิงระบบ

จากการศึกษาข้างต้น จะเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมทั้งด้านวิสัยทัศน์ นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการบริหารจัดการ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากแนวคิดของหน่วยงาน นักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นลักษณะประจำตัวของผู้บริหาร โดยสามารถสังเกตและเห็นจากพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นการแสดงออกของผู้บริหาร อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) การจัดระบบ 3) ด้านวิชาการ 4) การบริหารจัดการ 5) สังคมและชุมชน และ 6) การพัฒนาตนเองในเชิงระบบ เพื่อนำมาประกอบประกอบในการศึกษา วิจัยและพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มุ่งส่งเสริม พัฒนา บริหารจัดการและดำเนินการให้สถานศึกษามีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารได้อย่างยอดเยี่ยม สามารถทำให้บรรลุผลเป้าหมายหรืออุดมการณ์ที่กำหนดไว้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2557) ประกอบด้วย ด้าน คุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน และ ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยประกอบด้วยครูจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 309 คน ขนาดตัวอย่างกำหนดตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (proportionate stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

แบบมาตรฐานประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ จำนวน 42 ข้อ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน และ ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
2. วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มี 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้าน สังคมและชุมชน และด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า มาสร้างเครื่องมือตามนิยามของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน
4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง
5. ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษา พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
6. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงไปทดลองใช้ (tryout) กับโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ปรับปรุง และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้ ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจก ให้กับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 309 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
2. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจง ความถี่ และร้อยละ
3. วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จำแนกเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
มืออาชีพ			
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.32	0.25	มาก
2. ด้านการจัดระบบ	4.28	0.24	มาก
3. ด้านวิชาการ	4.28	0.25	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.25	0.27	มาก
5. ด้านสังคมและชุมชน	4.27	0.25	มาก
6. ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงระบบ	4.27	0.27	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	0.18	มาก

จากตารางที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม รองลงมา คือ ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านสังคมและ ชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงระบบ และด้านการบริหารจัดการ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	ขนาดสถานศึกษา								F	Sig.
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.39	0.24	4.30	0.25	4.32	0.26	4.30	0.23	1.47	0.224
2. ด้านการจัดระบบ	4.30	0.23	4.27	0.26	4.33	0.22	4.26	0.22	1.19	0.314
3. ด้านวิชาการ	4.36	0.26	4.26	0.24	4.25	0.25	4.28	0.26	1.99	0.116
4. ด้านการบริหาร จัดการ	4.29	0.26	4.23	0.29	4.27	0.23	4.27	0.24	0.77	0.511
5. ด้านสังคมและชุมชน	4.34	0.24	4.26	0.27	4.30	0.23	4.24	0.21	1.78	0.150
6. ด้านการพัฒนา ตนเองในเชิงระบบ	4.34	0.27	4.26	0.31	4.27	0.19	4.26	0.24	0.93	0.426
รวมเฉลี่ย	4.34	0.18	4.26	0.19	4.30	0.16	4.27	0.15	2.12	0.098

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานฯ มีนโยบายที่มุ่งเน้นความสำเร็จตามพันธกิจและเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่ความเป็นสถานศึกษาที่สมบูรณ์และเป็นผู้บริหารมืออาชีพในสภาวะการแข่งขันที่สูงในปัจจุบัน ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและปรับปรุงจุดอ่อนของตนให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรภา แสงแก้ว และ นพดล เจนอักษร (2557) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ งานวิจัยของ นิตยา ทองไทย (2558) และของ ณัฐชา พิภูลทอง และสงวน อินทร์รักษ์ (2560) ยังพบว่าความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้บริหารให้มีความเป็นมืออาชีพ และสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนด

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีผลต่อทั้งครูและนักเรียน รวมถึงประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษาภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษาของไทย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองในทุกมิติ ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม การจัดการระบบวิชาการ การบริหารจัดการ สังคมและชุมชน และการพัฒนาตนเองเชิงระบบ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายจากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผู้บริหารทุกขนาดสถานศึกษาดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน โดยมุ่งพัฒนาให้ครูและบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถ ยึดมั่นจรรยาบรรณวิชาชีพ และปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ทองไทย (2558) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาตามวุฒิการศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ที่สังกัด นอกจากนี้ งานวิจัยของ ทัดดาว ถนัดกิจ, บรรจง เจริญสุข และโสภณ เพ็ชรพวง (2561) ที่ศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 จังหวัดพังงา ยังพบว่าขนาดของสถานศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกขนาดสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ โดยยึดแนวทางเดียวกันตามเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ก่อให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดการระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน และ ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ดังแผนภาพที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

สรุป

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม การจัดระบบ วิชาการ สังคมและ ชุมชน การพัฒนาตนเองในเชิงระบบ และด้านการบริหารจัดการ

ขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างไรก็ตาม ด้านการ บริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ควรจัด ฝึกอบรมหรือสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ และ ยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารนำเทคนิคและนวัตกรรมการบริหารจัดการสมัยใหม่มา พัฒนาและประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ บริหารงาน

1.2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันดังนั้น หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรจัดสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกปีการศึกษา นอกจากนี้ ควรจัดสัมมนาด้านการจัดการความรู้ เพื่อให้ผู้บริหารได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม การจักระบบ วิชาการ สังคมและชุมชน การพัฒนาตนเองเชิงระบบ และการบริหารจัดการ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและก้าวทันเทคโนโลยีสมัยใหม่สำหรับแนวทางการวิจัยในอนาคต ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

เอกสารอ้างอิง

- ชัตติยา ดวงสำราญ. (2564). ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(2), 501–512.
- จิรภา แสงแก้ว, และ นพดล เจนอักษร. (2557). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(1), 12–24.
- ณัฐชา พิภูลทอง, และ สงวน อินทร์รักษ์. (2560). คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 1–14.
- ทองทิพภา วิริยพันธุ์. (2550). *มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ทัดดาว ถนัดกิจ, บรรจง เจริญสุข, และ โสภณ เพ็ชรพวง. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 ในจังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 12(2), 109–117.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: ตีรณสาร.
- นิตยา ทองไทย. (2558). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(1), 35–44.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545, 19 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก.
- วงศ์วะลี ยั้งยี่น. (2564). ลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), 15–27.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2563–2564) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.*
- โสภมวลลี ชยามฤต. (2564). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 38–50.
- อภิญา สิงหา. (2565). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม. *Journal of Modern Learning Development*, 7(1), 155–168.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Phumphongkhochasorn, P., et al. (2021). National educational standards and the improvement of Thai education system with world class. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(1), 75–86.